Programområde formgivingsfag i videregående skole

form
nr 5 - 2006

Av Rolf Øidvin

Det nye formgivingsfaget i den videregående skolen er en videreføring av Tegning, form og farge. Tidligere het det studieretning, mens det nå skal hete programområde. Tegning, form og farge har vært et treårig løp med studiekompetanse, men det har likevel vært en del av de yrkesfaglige studieretningene. Programområde for formgivingsfag er en del av det studiespesialiserende utdanningsprogrammet, sammen med realfag, språk, samfunn og økonomi, det som vi til nå har kalt allmennfag. Mange vil nok oppleve det som et løft for formgivingsfagene at de nå blir definert som allmennfag og ikke under yrkesfag.

Elevene i formgivingsfag har 35 timer i uken, og 10 av disse er programfag som Visuelle kunstfag og Design og arkitektur. Kunst og kulturhistorie skal bakes inn i disse to programfagene, og ikke å forglemme skal også de såkalte grunnleggende ferdighetene som det å kunne regne, lese, skrive, uttrykke seg muntlig, og det å bruke digitalt verktøy være integrert i oppgavene i formgivingsfag. Elevene skal få oppleve at fagene henger sammen og at det ikke er vanntette skott mellom dem.

Jeg underviser ved Kristiansund videregående skole, som hører til Møre og Romsdal fylkeskommune. Sammen med mange andre lærere fra andre skoler i fylket som har formgivingsfag, er jeg med i en nettverksgruppe som kommer sammen noen ganger i skoleåret. Vi diskuterer fag, viser forslag til oppgaver for hverandre, og vi gjør et forsøk på å få til vurdering og prøveformer som har en felles karakter. Vi skal også drive kompetanseutvikling sammen ved å lage til kurs med inviterte lærere utenfra eller ved å holde kurs for hverandre. Dette opplever jeg som noe av det mest positive ved den nye reformen Kunnskapsløftet: at vi som underviser, får tid og mulighet til å snakke fag sammen.

De elevene jeg har på Vg1 formgivingsfag, er innstilt på at de skal gå der i tre år og ha studiekompetanse når de er ferdige. De virker veldig motiverte, og det er bare en fryd å ha undervisning i en slik klasse. Ut fra det jeg hører fra andre lærere, er det slik også andre steder.
I Visuelle kunstfag startet jeg opp med en oppgave der de skulle tegne etter noen utstoppede fugler og dyr jeg har, blant annet en flott rev. Jeg har vist dem hvordan de kan bruke loddsnor og vannrette og loddrette referanser når de skal plassere modellenes former og proporsjoner riktig i forhold til hverandre. Så gikk de videre med å lage stiliserte uttrykk av disse studiene. Disse ble brukt videre i border der også problemstillinger omkring positiv og negativ form, teksturer og fargekontraster ble lagt inn. Til slutt har de laget en dokumentasjon av arbeidet sitt i programmet Adobe Indesign, et veldig bra layoutprogram. For at de skal kunne åpne filen med dokumentasjonen også i maskiner som ikke har dette programmet, lagrer de denne til slutt som en pdf-fil. Tatt i betraktning at elevene bare er seksten år og kommer rett fra ungdomskolen, synes jeg at de har oppnådd mange bra resultater. Det er vel også ganske viktig med tanke på å motivere dem til videre arbeid.

Oppgave i visuelle kunstfag for studiespeialierende programområdeformgivingsfag VG1.Kristiansund vgs. Lærer Rolf Øidvin.

Det andre programfaget de har, heter Design og arkitektur. Det er noe helt nytt, selv om vi har kunnet undervise i dette tidligere også. Men nå er det altså et eget fag, og det vil helt sikkert bety mye for å fremme en bevissthet om design og arkitektur sin plass og betydning i samfunnet.

Elevene har i første oppgave laget små enkle modeller av hus. De har arbeidet i tre grupper, og ett av målene var at hver gruppes hus skulle ha sin egen ”bydelsidentitet”. Husene ble skåret ut i papp, for så å bli brettet og limt sammen. I husklyngene skulle det også være ulike formkontraster, og noen av husene skulle ha en dominans over de andre. Husene ble malt, og elevene ble kjent med det naturlige fargesystemet NCS. Elevene kan jo i utgangspunktet svært lite om det å blande farger, og det kan lett bli veldig stygt!
De lærte også litt om plantegning, og de fikk dessuten bruk for målestokk. Husene skulle lages i forholdet 1:50, men det var visst ikke så helt enkelt å få til dette likevel! Videre har de lært om gjennomtegning av hus og om militærperspektiv. Til slutt la de inn programmet Sketchup fra Google, et 3D-program der de kan tegne hus og husklynger på en spennende, men likevel ganske enkel måte. Oppgaven som helhet var vel egentlig litt for omfattende og kanskje litt for vanskelig for elever som nettopp har begynt i videregående skole, men de synes visst selv de har lært mye, og at de har hatt en

fin oppgave!

I Visuelle kunstfag er de nå i gang med en oppgave der de skal lage ulike grunnformer i papp. De skal videre tegne disse og lære om perspektiv, om lys og skygge, og om skravering og persepsjon. Dette er en oppgave som faller direkte sammen med hva de skal arbeide med i matematikkfaget. Det er noe av det jeg synes er veldig spennende med den nye reformen: at vi mer bevisst enn tidligere lager broer mellom fagene og forhåpentligvis også øker motivasjon og forståelse hos elevene. Denne oppgaven skal igjen føres videre til en ny oppgave der de skal tegne en oppstilling i stort format av gjenstander, frukter og grønnsaker. De skal få kjenne på at tegning skal komme fra kroppen, og ikke bare fra små bevegelser med håndleddet. Oppgaven skal først gjøres i kull, deretter med pastellfarger.